

บทสรุปและขอเสนอแนะ

ดังที่กล่าวถึงลักษณะทางกฎหมายและสิทธิหน้าที่ของบัตรเงินของไทยโดยละเอียดมาแล้วแต่ก่อน จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยในมรพ 3 ลักษณะ 21 อันว่าด้วยตั๋วเงินนั้น ได้รับอิทธิพลและแนวความคิดมาจาก Bills of Exchange Act, 1882 ของอังกฤษมาไม่น้อยทีเดียว ดังจะเห็นได้ว่า บางมาตรานั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติตรงกับ Bills of Exchange Act, 1882 แทบจะทุกถ้อยคำอักษร เช่น ในมาตรา 1009 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีความเป็นอย่างเดียวกับมาตรา 60 หรือมาตรา 998 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งตรงกับมาตรา 80 และ มาตรา 1000 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งตรงกับมาตรา 82 ของ Bills of Exchange Act, 1882

อย่างไรก็ดี แม้ส่วนใหญ่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายตั๋วเงินของประเทศอังกฤษก็ตาม แต่ก็มีอยู่หลายข้อที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้ลอกเลียนมาจากกฎหมายอังกฤษเสียทั้งหมด เช่น ข้อกำหนดของการเป็นบัตรเงินโดยชอบด้วยกฎหมาย (Holder in due course) ตามมาตรา 29 ของเช่นนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้รับเอามาเป็นข้อกำหนดของบัตรเงินโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เลย แต่กลับใช้มาตรา 905 และ 916 เข้ามาเป็นหลักแทนดังนี้เป็นต้น หรือในบางลักษณะแล้วกลับบัญญัติไว้ตรงข้ามกับของกฎหมายอังกฤษก็มี เช่น เรื่องและผลของการหาคำค้ำค้ำ และ การส่งคำค้ำค้ำ และการส่งคำบอกกล่าวว่าตั๋วเงินขาดความเชื่อถือก็ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นการแสดงให้เห็นได้โดยแจ่มชัดว่าบัญญัติต่าง ๆ ในลักษณะ 21 นั้นได้มีขึ้นโดยผู้ร่างได้สังเกตเห็นแล้วว่าจะเป็นไปได้เพื่อความเหมาะสมกับสภาวะของสังคม และเศรษฐกิจของประเทศไทยแล้วจึงเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด ลักษณะหนึ่งเท่านั้นปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ด้วยเหตุการศึกษาในเรื่องผู้ทรงตัวเงินของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงได้มุ่งเน้นหนักไป
ในเนื้อหาและสาระแห่งกฎหมายไทยเป็นสำคัญ จะหยิบยกกฎหมายของประเทศอื่นมาเทียบเคียง
ก็เท่าที่จำเป็น เพื่อเป็นการชี้แนะเพิ่มเติมประกอบเท่านั้นมิได้ถือเอากฎหมายของต่างประเทศ
มาเป็นหลักสำคัญแต่อย่างใด

โดยสรุปแล้วยังถือว่า ทั่วบทกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
อันเกี่ยวกับผู้ทรงตัวเงินนั้นยังนับว่ามีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาวะการณต่าง ๆ ของ
ประเทศไทยและคนไทยอยู่ แต่อย่างไรก็ดี มีบางประการเหมือนกันที่ประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์บัญญัติเอาไว้ไม่สู้จะชัดเจนนัก ทำให้เกิดปัญหาที่ข้องใจความกัน หรือโต้เถียงกันขึ้นใน
หมุ่บทกฎหมายและบรรดาผู้ทงใจตัวเงินทั้งหลาย หรือบางมาตราเขียนเป็นมบทบังคับเอาไว้
ว่าผู้ทรงตัวเงินจะต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่กลับไม่ปรากฏว่าถ้าผู้ทรงไม่ปฏิบัติตามแล้วจะ
เกิดผลเป็นอย่างไรบ้าง ดังนั้นเป็นต้น ซึ่งสมควรจะปรับปรุงเสียใหม่ให้มีความชัดเจนมากขึ้น
ทั้งนี้เพื่อทบทวนบุคคลทั้งหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเงินนั้น ๆ จะได้เข้าใจและทราบถึงความ
ผูกพันหรือสิทธิหน้าที่บรรดาที่เขาทั้งหลายจะพึงมีต่อกันได้ถูกต้องแน่ชัด ดังจะกล่าวต่อไป

ขอเสนอแนะ

ขอเสนอแนะต่อไปนี้ บางขอแนะจะไม่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ทรงตัวเงินโดยตรงก็ตาม แต่
ที่จำเป็นตองนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ก็เพราะผู้เขียนเห็นว่า เป็นควมที่สมควรจะเกี่ยวพันกับการ
ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของผู้ทรงตัวเงินที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ด้วยเช่นกัน จึงสมควรที่จะตอง
ทำความเข้าใจประกอบกันไปด้วย ขอให้ผู้เขียนเห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังบัญญัติ
ไว้ไม่รัดกุมหรือสมควรที่จะตองมีการแก้ไขปรับปรุงนั้นได้แก่

1. มาตรา 91๑ วรรคท้าย

มาตรานี้บัญญัติเอาไว้ว่าหากตัวเงินมิได้ลงวันออกตัว ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย
คนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจคว้นตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

จะเห็นว่าถ้อยคำในค้ำบทเป็นที่น่าสนใจอยู่ คือ ผู้ทรงที่จะเพิ่มวันออกตั๋วลงไปได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่กระทำการโดยสุจริตด้วย และวันที่เติมลงไปนั้นจะต้องเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริงด้วย ประกอบกัน จึงทำให้คิดไปไควว่าถ้าผู้ทรงไคลงวันที่ถูกต้องแท้จริงลงไปแล้วจะมีกรณีถือว่าผู้ทรงไม่สุจริตอย่างไรบ้าง

ยิ่งกว่านั้นมาตรา 910 นี้ ก็มีบัญญัติเอาไว้ด้วยว่าหากผู้ทรงลงวันผิดไปจากความจริง แต่ปรากฏว่าผู้ทรงไคกระทำไปโดยสุจริต คือ ถือว่าวันที่ลงไปนั้นเป็นวันออกตั๋วจริง ๆ ดังนี้ แล้วผลจะเป็นอย่างไร

ค้ำบทที่พอจะเทียบเคียงได้ใกล้เคียงที่สุด คือ มาตรา 932 แต่มาตรา 932 ก็จำกัดเฉพาะสองกรณี เท่านั้น คือ

1. ตัวเงินสั่งให้ใช้เงินภายในกำหนดเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน แต่มิไคลงวันไว้หรือ
2. ตัวเงินสั่งให้ใช้เงินภายในกำหนดเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ไคเห็น แต่คำรับรองมิไคลงวันไว้

ดังนั้นจะถือว่าเอามาตรา 932 มาใช้กับการลงวันที่ออกตั๋วโดยสุจริตแต่ผิดไปจากความจริงไม่ได้ เพราะตามมาตรา 910 นั้น เป็นเรื่องที่ว่าขาดรายการตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ทรงจึงมีอำนาจลงรายการนั้นแทนผู้สั่งจ่าย เพื่อให้ เป็นตัวเงินที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎหมายเท่านั้น

แต่เมื่อพิจารณาจากหลักและเหตุผลของทั้งสองมาตราประกอบกันแล้วจะ เห็นว่าเป็น อย่างเดียวกันนั่นเอง เพียงแต่ค้ำบทบัญญัติเอาไว้ ไม่ได้ทำให้ข้อจำกัดเอามาใช้ร่วมกันไม่ได้ จึงควรแก้ไขมาตรา 932 ให้รวมความถึงกรณีตามมาตรา 910 ด้วย

อนึ่ง เนื่องจากมาตรา 910 นั้น นำไปใช้กับเช็คได้ด้วย แต่มาตรา 932 เอาไปใช้กับเช็คไม่ได้ จึงต้องแก้ไขมาตรา 989 ให้ยอมรับเอามาตรา 932 ที่แก้ไขใหม่แล้วนี้ไปใช้ ด้วยเช่นกัน

2. มาตรา 924

มาตรานี้โดยทั่วไปบัญญัติเอาไว้ชัดเจนนับแล้ว คือกำหนดความคุ้มครองจะมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากใครไต่บ้างในกรณีต่าง ๆ กัน แต่มีใครกล่าวไว้ด้วยว่าผู้ทรงที่ไต่ตัวเงินมาจากภายหลังที่ตัวเงินขาดความเชื่อถือแล้ว จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 916 หรือไม่ จึงเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดข้อโต้แย้งกันขึ้นดังใดกล่าวไว้ใน บทที่ 2 ส่วนที่ 2 ปัญหาว่าด้วยกำหนดเวลาที่ไต่ตัวเงินมาไว้ในความครอบครอง จึงควรบัญญัติเอาไว้เสียให้ชัดเจนเลยว่าผู้ทรงที่ไต่ตัวเงินมา จะเป็นภายหลังที่ตัวเงินขาดความเชื่อถือแล้วก็ยังได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 916 ด้วย

3. มาตรา 941

มาตรานี้บัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงตัวเงินที่จะต้องนำตัวเงินไปยื่นเพื่อให้ผู้จ่ายใช้เงินในวันที่ตัวถึงกำหนด แต่มีใครบัญญัติเพิ่มเติมเอาไว้ว่า หากผู้ทรงไม่ยื่นผลจะเป็นอย่างไร

เมื่อได้พิเคราะห์มาตรา 973 ทั้งหมดแล้วจะเห็นว่าไม่มีส่วนใดเลยที่จะเอามาใช้กับมาตรา 941 ได้โดยตรงเพราะใน (3) นั้นแม่จะกล่าวถึงกำหนดเวลาที่ยื่นตัวให้ใช้เงินก็จริง แต่จำกัดไว้ว่าจะมีผลเฉพาะของเป็นตัวเงินที่ไม่จำต้องมีคำค้ำคานเท่านั้น ซึ่งหากเป็นตัวเงินที่ผู้ทรงของทำคำค้ำคานตามปกติแล้วผู้ทรงไม่นำไปยื่นให้ใช้เงินในวันถึงกำหนดก็ จะเอามาตรา 973 (3) มาบังคับไม่ได้ ซึ่งอย่างมากที่สุดก็คือ ถือว่าถ้าผู้ทรงไม่ยื่นตัว ความมาตรา 941 ก็จะมีผลจะทำให้ผู้ทรงทำคำค้ำคาน ไม่ทันและจะมีผลตามมาตรา 973 (2) เท่านั้น

จึงควรแก้ไขมาตรา 941 ให้มีผลเป็นการลงโทษผู้ทรงที่ไม่ทำตามที่มาตรา 941 บัญญัติไว้เสียด้วย แต่ที่ไม่เสนอให้แก้ไขในมาตรา 973 ก็เพราะมาตรา 941 นั้น เอาไปใช้กับตัวสัญญาใช้เงินได้อยู่แล้ว จึงสะดวกกว่าที่จะมาแก้ไขมาตรา 973 เพราะตามปกติ มาตรา 973 นี้ มิได้เอาไปใช้กับตัวสัญญาใช้เงินที่ออกในประเทศทั่ว ๆ ไป ถ้ามาแก้ไขในมาตรา 973 ก็ต้องไปแก้มาตรา 985 อีก ซึ่งจะยุ่งยากมาก

4. มาตรา 986 วรรคท้าย

มาตรานี้กำหนดหน้าที่ของผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงิน ซึ่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่ง ภายหลังได้เห็นว่าจะต้องนำตัวไปให้ผู้ออกตัวจรรยาเสียภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 928 (คือภายในหกเดือนนับแต่วันที่ลงในตัวเงินนั้น) แต่ก็มีโดยัญญัติไว้เช่นกันว่า ถ้าผู้ทรงไม่ปฏิบัติตามแล้วผลจะเป็นอย่างไร หรือในกรณีเช่นตัวภายในกำหนด แต่ตัวออกตัวไม่ยอมจรรยา กฎหมายกำหนดว่าผู้ทรงจะต้องทำคำคัดค้าน แต่ปรากฏว่า ทั่วประเทศว่าด้วยการทำคำคัดค้าน ตั้งแต่มาตรา 960, 961 และ 962 นั้น มิได้นำมาใช้กับกรณีของตัวสัญญาใช้เงิน ฉะนั้น จึงสงสัยว่าคำคัดค้านตามที่กล่าวในมาตรา 986 วรรคท้ายนี้ จะต้องทำอย่างไร กับใคร และมีแบบเป็นอย่างไรบ้าง และปัญหาที่ตามมาอีกก็คือ ถ้าผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านแล้วผลจะเป็นอย่างไร

การที่มาตรา 986 บัญญัติหน้าที่เอาไว้แต่มีได้กล่าวถึง ผลว่าถ้าปฏิบัติจะเป็นอย่างไร นี้ ทำให้เกิดการตีความกันไปต่าง ๆ นานา ๆ แต่ความเห็นที่นับว่าน่าจะถูกต้องที่สุด คือ

1. หากผู้ทรงไม่นำตัวสัญญาใช้เงินไปยื่นให้ผู้ออกตัวจรรยาภายในกำหนดแล้ว ก็คือว่าให้เริ่มนับกำหนดเวลาใช้เงินของตัวนั้นนับจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นเป็นต้นไป เช่น ตัวสัญญาใช้เงินกำหนดจะใช้เงินภายใน 15 วัน นับแต่ได้เห็น ถ้าไม่ยื่นภายในกำหนด (สมมติว่าวันสุดท้ายที่จะต้องยื่น คือ วันที่ 1 มกราคม 2525) ดังนั้น ต้องถือว่ากำหนดใช้เงิน 15 วันนั้นต้องเริ่มนับจากวันที่ 1 มกราคม 2525 เป็นต้นไป ซึ่งจะครบกำหนดใช้เงินวันที่ 16 มกราคม 2525 ดังนั้น เป็นต้น

2. คำคัดค้านตามที่กฎหมายให้ต้องทำไว้ก็เพื่อเป็นหลักฐานว่า ผู้ออกตัวไม่ยอมจ่ายเงินแล้วเท่านั้น จึงไม่ควรที่ผู้ทรงจะทำได้ด้วยตนเอง ซึ่งควรจะใช้คนกลางทำให้จะถูกต้องกว่า เห็นว่าน่าจะเอามาตรา 960-962 มาใช้ในฐานะตัวบทที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง

3. อย่างไรก็ดีหากผู้ทรงไม่คัดค้านหรือทำคำคัดค้านเอง ดังนี้แล้วหากเกิดผลเสียหายใด ๆ แก่ผู้ทรงไม่ เพียงแต่ว่าผู้ทรงจะไม่มีหลักฐานไปแสดงต่อศาลว่าผู้ออกคำปฏิเสฐความรับผิดชอบอันถือว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิของผู้ทรงตามมาตรา 55 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แล้วเท่านั้น

อย่างไรก็ดีถ้ากล่าวมาแล้วทั้งหมดก็เป็นเพียงการคาดคะเนหรือการตีความตามกฎหมายเท่านั้น จึงเป็นเกณฑ์ที่จะแน่นอนว่าถูกต้องเพียงใด ทั้งนี้แล้วแต่บุคคลหรือตัวบุคคลที่จะเข้ามาพิจารณาข้อขัดข้องกฎหมายเหล่านี้ จึงควรที่จะแก้ไขมาตรา 986 วรรคท้าย นี้เสียให้แน่ชัดว่าจะให้ผลเป็นอย่างไรกันแน่

ทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นว่ากฎหมายยังมีได้ให้ความกระจ่างชัดแก่ผู้เกี่ยวข้องเสียว่า ในแต่ละกรณีดังกล่าวนี้ ผู้ทรงมีหน้าที่ทำอะไรอย่างไรบ้าง และถ้าไม่ทำผลจะเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องอย่างยิ่งที่จะปล่อยให้เกิดปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดไป เพราะผู้ทรงควรที่จะไต่ถามโดยกระจ่างชัดว่า เขามีหน้าที่และความผูกพันตามกฎหมายที่ต้องกระทำการเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะได้รักษาสิทธิของตนเองมากที่สุด จึงเห็นว่าควรแก้ไขกฎหมายมาตราต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนี้โดยเร็วต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย